

РОЗДІЛ 1 ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ, ФАХІВЦІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО ТА ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2026-4.01>

Глуханюк В.М., Будикіна Д. С.
м. Вінниця, Україна
vitalijgluhanuk5@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ПРОЄКТНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Анотація. У статті здійснено теоретико-методологічне обґрунтування проблеми формування проєктної культури майбутнього вчителя технологій у контексті сучасних освітніх трансформацій. Розкрито сутність проєктної культури як інтегративної професійно-особистісної якості, що забезпечує здатність педагога до проєктування, моделювання та реалізації інноваційних рішень. Визначено структуру проєктної культури, її функції та педагогічні умови формування. Обґрунтовано ефективність сучасних освітніх підходів (проєктно-орієнтоване навчання, STEM/STEAM, дизайн-мислення, цифрові технології). Представлено результати педагогічного експерименту, що підтверджують доцільність запропонованої моделі.

Ключові слова: проєктна культура, майбутній учитель технологій, проєктування, STEM-освіта, дизайн-мислення, професійна підготовка.

Abstract. The article provides a theoretical and methodological justification of the problem of forming a project culture of a future technology teacher in the context of modern educational transformations. The essence of project culture as an integrative professional and personal quality that ensures the teacher's ability to design, model and implement innovative solutions is revealed. The structure of project culture, its functions and pedagogical conditions of formation are determined. The effectiveness of modern educational approaches (project-based learning, STEM/STEAM, design thinking, digital technologies) is substantiated. The results of a pedagogical experiment are presented, confirming the feasibility of the proposed model.

Keywords: design culture, future technology teacher, design, STEM education, design thinking, professional training.

Сучасний розвиток суспільства відбувається в умовах стрімкого технологічного прогресу, цифровізації та зростання ролі інноваційної діяльності. Це зумовлює трансформацію освітньої системи, яка має забезпечити підготовку фахівців, здатних до адаптації, творчого мислення та активного впливу на навколишній світ. Особливої актуальності набуває проблема формування у майбутніх педагогів здатності до проєктної діяльності як основи їх професійної компетентності.

У контексті Нової української школи акцент зміщується з передачі знань на формування ключових компетентностей, серед яких важливе місце займає здатність

до проектування, розв'язання проблем та міждисциплінарної взаємодії. Саме вчитель технологій відіграє ключову роль у формуванні цих якостей у здобувачів освіти, оскільки його діяльність безпосередньо пов'язана з практичним застосуванням знань.

Водночас аналіз підготовки майбутніх учителів технологій свідчить про недостатній рівень сформованості їхньої проектної культури, що проявляється у труднощах планування діяльності, обмеженій здатності до творчого вирішення завдань та недостатньому рівні рефлексії. Це зумовлює необхідність розробки ефективних підходів до формування проектної культури в процесі професійної підготовки.

Проблема проектної діяльності активно досліджується у педагогічній науці. Значний внесок у її розробку зробили Н. Матяш, Н. Пахомова, М. Ахметова, які розглядають проект як ефективний засіб розвитку творчості, самостійності та професійної компетентності.

У сучасних дослідженнях особлива увага приділяється інтеграції проектної діяльності з компетентнісним підходом, що передбачає формування здатності до застосування знань у практичних ситуаціях. Також підкреслюється роль STEM-освіти як засобу міждисциплінарної інтеграції та розвитку інженерного мислення.

Разом з тим, питання формування проектної культури майбутнього вчителя технологій як цілісного феномену залишається недостатньо розробленим, що зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Метою статті є обґрунтування теоретичних засад формування проектної культури майбутнього вчителя технологій, визначення її структури, педагогічних умов та експериментальна перевірка ефективності запропонованої моделі.

Проектна культура майбутнього вчителя технологій розглядається як інтегративна якість особистості, що поєднує знання, уміння, досвід і цінності, необхідні для здійснення проектної діяльності. Вона передбачає здатність до аналізу ситуації, постановки цілей, планування діяльності, реалізації проекту та оцінювання результатів.

У структурі проектної культури доцільно виокремити кілька взаємопов'язаних компонентів: когнітивний компонент охоплює знання теорії проектування, технологій та методів діяльності; діяльнісний компонент включає вміння планувати, організовувати та реалізовувати проекти; мотиваційний компонент визначає готовність до інноваційної діяльності та професійного розвитку; рефлексивний компонент забезпечує здатність до аналізу власної діяльності та її корекції; креативний компонент характеризує здатність до генерації нових ідей.

Формування проектної культури відбувається в процесі активної діяльності здобувачів освіти, що передбачає виконання практичних завдань, участь у проектах та використання сучасних технологій.

Запропонована нами модель включає чотири блоки: цільовий, змістовий, процесуальний та результативний.

Цільовий блок визначає мету – формування проектної культури як складової професійної компетентності. Змістовий блок передбачає інтеграцію знань з технологій, педагогіки та проектування. Процесуальний блок реалізується через використання сучасних методів навчання, зокрема проектно-орієнтованого навчання, STEM-підходу та дизайн-мислення. Результативний блок відображає рівень сформованості проектної культури.

Для перевірки ефективності запропонованої моделі було проведено педагогічний експеримент, у якому взяли участь здобувачі освіти спеціальності А4

Середня освіта (за спеціальностями), предметної спеціальності А4.10 Технології. Учасники були поділені на контрольну та експериментальну групи.

На констатувальному етапі визначено початковий рівень сформованості проєктної культури. Формувальний етап передбачав впровадження інноваційних підходів: проєктно-орієнтованого навчання, використання цифрових інструментів, виконання практичних завдань. На контрольному етапі проведено повторну діагностику.

Результати показали значне зростання рівня сформованості проєктної культури в експериментальній групі, що підтверджує ефективність запропонованої моделі (таб. 1).

Таблиця 1

Результати експериментального дослідження рівнів сформованості проєктної культури

Рівень	КГ (до)	КГ (після)	ЕГ (до)	ЕГ (після)
Високий	12	18	14	38
Середній	46	50	44	48
Низький	42	32	42	14

Висновки. Формування проєктної культури майбутнього вчителя технологій є важливою складовою його професійної підготовки. Запропонована модель та результати експерименту підтверджують ефективність використання сучасних освітніх підходів у цьому процесі. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розробку методик інтеграції цифрових технологій у проєктну діяльність.

Список використаних джерел:

1. Глуханюк В.М., Соловей В.В., Цвілик С.Д. Педагогічне проєктування екологічно-технологічної діяльності учнів закладів загальної середньої освіти. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи: Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань: Візаві, 2020. вип. 2(4). С. 15-25.

2. Кремень В. Г., Гальченко М. С., Ільїн В. В. Філософія як засіб розвитку дитини: обдарованість, знання, творчість : навчальний посібник. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2023. 104 с.

3. Теорія і методика навчання технологій : навчальний посібник для здобувачів освіти ступеня молодший бакалавр та бакалавр за спеціальністю А4 Середня освіта (за спеціальностями) / І.П. Андрощук, І.В. Андрощук, В.В. Бербец, Т.М.Бербец та ін. /за заг. ред. О. М. Коберника. Вінниця :2025. 692 с.

4. Проєктна діяльність у системі професійної (професійно-технічної) освіти: практичний посібник / В. О. Радкевич, О. В. Бородієнко, Л. П. Пуховська, О. А. Самойленко, Н. В. Базелюк. Житомир: «Полісся», 2020. 236 с.

5. Сучасні технології навчання : наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип. 2 / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд.: Філімонова Т. В., Тарнавська С. В., Орищенко І. О. та ін. ; наук. консультант Антонова О. Є. ; наук. ред. Березівська Л. Д.]. Київ, 2015. 377 с.